

Trpimir Jurkić

Nevažne priče

mala drama s perona

Split, 2000.

Trpimir Jurkić, rođen u Splitu 1963. godine. Kao glumac, bio član Gradskog kazališta mladih u Splitu, a nakon akademije (dislocirani studij u Splitu), od 1993, član drame Hrvatskog narodnog kazališta - Split.

Za svoju prvu dramu *Milosrdni Samaritanac* nagrađen Nagradom za dramsko djelo "Marin Držić" Ministarstva kulture 1996. godine. Za svoj drugi tekst *Kajin i Abel* dobio je "Marula" na 10. Marulićevim danima 2000. godine. *Nevažne priče*, mala drama s perona, njegov su treći i (zasad) posljednji dramski tekst.

OSOBE:
MARKO
MARIJA
VITO
ZORA
KUZMA

Nekoliko riječi o licima i događanjima:

Peron, na kojem se odvijaju sva događanja ove male drame, jest, zapravo, poput foto-albuma malih živih sličica o trenutačno spojenim sudbinama, slučajnim susretima u kojima se ne dogodi ništa. Sličice su to nekih potrošenih, nevažnih ljudi koji proživljavaju nekakve nevažne događaje, u svojim nevažnim životima. Marko je prometnik na maloj željezničkoj postaji, u mjestu X negdje u Hrvatskoj, gotovo čitav svoj radni vijek. Sav njegov život je ta postaja, iako se ni on sam ne bi mogao sjetiti kada se zadnji put tu zaustavio neki vlak. Premda se nikad u životu nije maknuo dalje od tog mjesta, njemu je željeznica postala metafora za cijeli život, cijeli svijet, i preko te metafore on objašnjava sve oko sebe. Marija je Markova žena, i zajedno s njim, već tko zna koliko, živi pustoš te male postaje, ali za razliku od muža ne nalazi u sebi snage da bi u tome vidjela smisao. Njezina prošlost je tuga i razočaranje, a sadašnjost rezignacija. O budućnosti ne misli. Vito je hrvatski vojnik i zatočenik u srpskim logorima, te vjerojatni bjegunac iz neke psihijatrijske ustanove, i to zbog toga jer je odustao da ga liječe od nečega što se više ne može izliječiti. Na peronu je u iščekivanju nekog svog vlaka, koji će ga odvesti do njegovog mrtvog suborca Mrve. S njim će popuštiti nekoliko opušaka - sve što je stekao u životu. Zora je ostala udovica neposredno pred rat. Ostaje sama sa sinom koji radi negdje u "velikom" gradu, te vikendima dolazi kući, majci. Ona ga uvijek brižno čeka na željezničkoj postaji. Koliko dugo čeka tu na peronu ona ne zna, a i ne zanima je. Ona zna da će se njen sin vratiti, jer se on uvijek vraća vlakom. Potpuno mirna, pogleda, skoro neprestano, zakovanog za daljinu iz koje bi mogao stići vlak s njenim sinom. Ne voli da je zovu Zorka. Ona je Zora, kao najljepši dio dana, kao svitanje. Kuzma je na peronu već nekoliko godina. Gubitnik oduvijek. Imao obitelj, posao i sobicu u kojoj su zajedno živjeli dvadeset i sedam godina. Kad ostane bez posla, napušta sve i odlazi. Otkad je napustio ženu i otišao iz svog doma u nekom predgrađu, čezne za nekim vlakom koji bi ga vratio natrag.

* * *

Peron neke male željezničke postaje. Nedefiniran prostor u kojem se peron prepoznaje tek po tome što će se uskoro čuti vlak u prolazu. Svi su na sceni u nekim svojim čudnim pozicijama očekivanja vlaka. Negdje daleko, daleko čuje se teško prepoznatljiv zvuk vlaka. Kroz cijelo vrijeme trajanja unutrašnjih monologa likova, zvuk vlaka se polako približava, da bi nakon zadnjeg monologa projurio kroz postaju.

MARKO: Evo ga!... Dolazi! ...Tutnji! ... Popeo se na vrh... Sad će nizbrdo... preko mosta... Sad će vrisnut ona provalija pod njim. A on dalje. Gazi, grmi, svetoga ti, sve grmi... Jedan po jedan... K'o vojska. Red, snaga... K'o vojska, svetoga ti... Ništa bez reda i snage... Prag do praga, prag do praga... Na pragovima tračnice, na tračnicama kola, na kolima vagon... Vagon na vagon, sve vagon do vagona. Pa lokomotiva. Urlikne, krene, vuče i ždere onu prugu ispod sebe. Svu je poždere, svetoga ti...

ZORA: Sada, kad dođe, neću ga pitati kako je. Neću kao prošli put. Kao da sam ga pitala nešto, nešto na što nema odgovora. Ne, neću ga pitati kako je. To ga rastuži. Zavuče se u sebe i šuti. Samo šuti. On nikada nije volio takva pitanja. "Ne pitaj! Gledaj!" Da. Sada, kad dođe, neću ga ništa pitati. Samo ću ga gledati. Kad siđe s vlaka, reći ću "Sine moj", poljubit ću ga i gledati. Samo to. Volim ga gledati. Kao da vidim Niku. Što je stariji sve više i više... Kad me pogleda, kao da me Niko gleda, a onda kroz Nikin pogled opet ugledam njega, pa opet, pa opet... Sve u krug. Njihovi pogledi. Moj Niko i moj Matko... Sada, kad dođe, popit ćemo čaj od metvice, a ja ću ga gledati. Samo gledati i šutjeti!

KUZMA: Zapravo, ona nikad nije bila zadovoljna sa mnom... Voljela je ona mene, pogotovo u početku, ali kasnije se razočarala. Nije me zamrzila, ali se razočarala. Onako tužno razočarala. Nikad ona meni to nije rekla, ali ja sam to vidio. Vidio sam po tome kako bi me ponekad pogledala, onda teško uzdahnula, pa se zabaljila negdje u daljinu. Nakon svih tih godina, koje smo zajedno proživjeli, od mene su joj ostale samo

bore na licu. Znam ja da sam ja za to kriv... ali, nisam ja kriv svojom krivicom, nego... ne znam ... Nemam ja, s opraštenjem, muda. To su mi uvijek govorili... "nemaš ti muda, moj Kuzma". Pa nemam, što ću! Da imam sad bi sjeo u ovaj vlak, vratio se natrag, pokucao na vrata one sobe i molio ženu da me pusti unutra.

VITO: Ništa se ti ne brigaj, moj Mrva. Skupio sam ja puno toga. Nema više nestašice. A bit će ih još. Uvijek se da naći. Znaš kakvi su ljudi. Ne znaju oni što je nemati. Ponekad bace i čitavu polovicu. Samo bace... i ne zgaze. Ali neka. Zato ćemo mi opet sjesti, pa polako, polako. Jedan po jedan. Spojit ćemo ih trideset... sedamdeset... sto ćemo ih spojiti, ako nas bude volja. I onda ćemo dugo i polako otpuhivati male i velike kolutove i slati ih gore. Ravno Bogu. Ko tamjan.

MARIJA: Vidi ih!... Koliko sam već puta ovo gledala. Bulje k'o da vjeruju da će on stati zbog njihovog buljenja. Bulje k'o da će se stvarno nešto dogoditi. K'o da se ovdje uopće može nešto dogoditi. Uvijek isto. Ništa!... K'o da bi oni znali što će, i kad bi bilo drugačije. Što i da stane? Što i da se zaustavi? Velika stvar! Pustoš bila, пустоš ostala... Umorna sam... Svaki dan umornija... Vidi ih... Kako mirno bulje! Nema ništa bolje za živce, od buljenja u pustinji. Možeš tako godinama. Sve je sigurno. Sve je isto. Uvijek isto... Ništa...

Vlak u punoj brzini prolazi kroz postaju. Čuje se snažni pisak lokomotive. Svi gledaju vlak koji prolazi. Preko lica im bljeska svjetlo iz kupea vlaka u prolazu. Vlak je prošao, zvuk je sve dalji i dalji. Svi ostaju pogleda izgubljenog u točki u kojoj vlak nestaje.

MARKO (odlazeći): Svetoga ti...

KUZMA: Jeste čuli?

VITO: Nismo imali kad.

ZORA: Doći će drugi...

KUZMA: Pozdravio je!

MARIJA: Je. Rek'o je: Zbogom!

Mrak.

* * *

Zora sjedi na klupi. Ispred nje Kuzma izvodi nekakvu pantomimsku predstavu, očito želeći je nasmejati. Zora ga gleda, ali na njenom licu nema ničega sličnog osmijehu. No, smije se Vito koji sjedi na drugoj klupi. Ruka mu je podignuta "kao u školi" dok zaneseno nastavlja pratiti Kuzminu predstavu. Kuzma umoran razočarano odustane. Zora samo slegne ramenima, kao da se opravdava zbog ponovnog neuspjeha. Kuzma rezignirano vrti glavom.

KUZMA: Ne znam, ne znam... (Polako odlazi do svoje klupe.)

VITO: Ajde još!

KUZMA: Neću!

ZORA: Ne ljuti se, Kuzma!

KUZMA: Vito se smije, a ti ništa.

VITO: Ti si genij Kuzma, ali Zorka to ne kuži.

ZORA: Nisam ja Zorka.

VITO: Da si se rodio prije sto godina zvao bi se Buster.

KUZMA: Zašto Buster?

ZORA: Keaton!

VITO: Eto, Zorka zna, a ti nemaš pojma.

ZORA: Nisam Zorka!

KUZMA: Baš me briga... ja sam samo htio da se Zorka bar jednom nasmije.

ZORA: Zora!

KUZMA: Zašto ti ne voliš da te zovu Zorka?

ZORA: Zato jer mi je ime Zora.

KUZMA: Mene su, kad sam bio dijete, zvali Damjan.

VITO: Zašto?

KUZMA: Bila su ona dva sveca Kuzma i Damjan. Zvali su me i Kuzmić. A poslije, na poslu, Kuzman. Djeca su me zvala tata, a onda stari. A žena...

ZORA: Mene je moj Niko zvao "svitanje moje".

VITO: A mene su u logoru zvali Vito-pikavac.

KUZMA: Dobro je dok nas netko uopće zove...

Dolazi Marija noseći u ruci dvije šalice čaja.

MARIJA: Evo ti Kuzma.

VITO: A moj čaj?

MARIJA: Ti nisi ni pitao.

VITO: Kako nisam. Dig'o sam ruku.

KUZMA: Marija, a gdje ti je Marko?

MARIJA: Unutra... (*Viti, koji je molećivo gleda.*) Vidi ga... Na, evo ti popij moj, samo me nemoj tako gledati.

KUZMA: A što ako dođe Marko?

MARIJA: Pa što ako dođe?

KUZMA: On ne voli da nam ti kuhaš čaj...

MARIJA: Daj, Kuzma, pusti Marka i pij čaj... vidi ga. (*Odlazi.*)

VITO: Ti se bojiš Marka?

KUZMA: Ma ne bojim se ja...

VITO: ...Nego te strah!

KUZMA: Nije, nego ne volim ti se ja s njim svađat.

VITO: Pa ko ti kaže da se svađaš?

KUZMA: A što ću?

VITO: Ništa!

KUZMA: Kako ništa?

VITO: Lijepo: ništa! Moraš biti cool! Najmoćniji ljudski osjećaj je ravnodušnost. Kad neprijatelj shvati da je tebi potpuno svejedno što on govori ili radi, da te uopće nije briga što taj tip postoji, što živi, onda se on počinje živcirati. A kad se živcira radi greške, i ti ga onda možeš mirno i polako dokrajčiti, a da istovremeno, za njega ostaneš potpuno nedodirljiv. Shvaćaš? Zato, kad on dođe ti - ništa! Samo pij čaj!

ZORA: I gledaj kroz njega.

KUZMA: Kroz koga?

ZORA: Kroz Marka!

VITO: Tako je, gledaj kroz njega. Ajde probaj.

KUZMA: Što ću probat?

VITO: Evo ja sam Marko. Ti tu sjediš, i sad ja dolazim... (*Počinje glumiti Marka.*) "Što radiš Kuzma? Opet čaj, svetoga ti, je li?" (*Kuzma ga ble-savo gleda. Pauza.*) Ajde!

KUZMA: Što ću?

VITO: Pij čaj! (*Kuzma pije čaj, ali ne gleda Vitu.*) Mene gledaj! (*Kuzma ga gleda.*)

KUZMA: !?

VITO: Gledaj kroz mene!

KUZMA: Kako ću...

VITO: Reci: "Baš me briga".

KUZMA (*gledajući Vitu*): Baš me briga!

VITO: Ma ne glasno. Napij se čaja, polako me pogledaj i u sebi kaži "Ma, boli me dupe"!

Kuzma nastoji ponoviti Vitine "redateljske" upute. Napije se čaja, pogleda Vitu.

KUZMA (*izleti mu*): Ma, boli... (*Zbuni se.*) Ma ne mogu Vito, ne znam ja to...

VITO: Što imaš ne znat?

KUZMA: Ma ne znam ja gledat tako... kroz tebe... njega.

ZORA: Gledaj mu iza očiju.

KUZMA: Molim?

ZORA: Gledaj mu iza očiju.

KUZMA: I što onda?

ZORA: Onda će znati da ti je svejedno.

Trenutak pauze. Marija se vraća sa šalicom u ruci. Tišina.

KUZMA (*Zori*): Hoćeš ti čaja?

MARIJA: Što sad? Da nije i ona digla ruku?

KUZMA: Nije, nego ja onako, pitam... možda...

ZORA: A je li od metvice?

KUZMA: Marija, je li od metvice?

MARIJA: Je ti od... znaš čega. Vidi ga! Od čega će bit, bogati?!

VITO: Nije metvica. Šipak.

ZORA: Ja volim metvicu.

MARIJA: Da sam skuhala metvicu, onda bi tražila šipak.

ZORA: Metvica je dobra za srce.

VITO: Što ti je srcu?

ZORA: Ništa.

VITO: Pa zašto onda hoćeš metvicu.

ZORA: Pecka po jeziku.

MARIJA: Svaki dan isto.

Ulazi Marko. Svi ga nijemo gledaju. Tišina.

MARKO: Ne radi mi zviždaljka.

MARIJA: Što joj je?

MARKO: Ne znam, ne zviždi.

MARIJA: Puno zviždiš, pa se istrošila.

MARKO: Marija, svetoga ti, ostavi se mene. Nije željeznica ovo i ono, pa da se može 'oću-neću. Što ću sad bez zviždaljke?

MARIJA: Probaj prstima.

MARKO: Najlakše je tako. Kad bi ja k'o ti... bilo bi. Znaš li ti uopće što je željeznica?

MARIJA: Ne znam, ti mi kaži.

MARKO: Željeznica je red! Red i samo red. A kad nema reda onda ima mrtvih glava. Ljudi ginu kad nema reda, svetoga ti, a ti se rugaš. (*Kuzma bulji u njega.*) A što je tebi? (*Kuzma ne odgovara.*) Što gledaš ti? (*Opet ništa.*) Što mu se dogodilo?

MARIJA: Ništa. Gleda te.

MARKO (*Kuzmi*): Ej, što me gledaš?

KUZMA: Ne gledam tebe!

MARKO: Nego što gledaš?

KUZMA: Gledam ti iza očiju?

MARKO: Iza čega...?

KUZMA: Iza očiju?

MARKO: Je l' ovaj lud? Ej, jesi ti lud?

KUZMA: Nisam, nego mi je svejedno.

MARKO: Što ti je svejedno?

KUZMA: Pa... sve!

MARKO: E, svetoga ti... lud i gotovo.

VITO: Neće Zora da mu se nasmije.

MARKO: Čemu će se smijati, svetoga ti. Nije žena luda.

KUZMA: Možda se jednom nasmije...

MARIJA: Samo se ti nadaj...

ZORA (*u nekom svom čudnom, pomalo odsutnom ritmu*): Kuzma je dobar. Dobar je Kuzma.

VITO: A gdje si naučio ono... Buster Keaton i to...

KUZMA: Tako sam nekad nasmijavao ženu.

VITO: I... je li se smijala?

KUZMA: Je... U početku. Poslije je prestala...

Opet se čuje zvuk vlaka i svi zauzimaju svoje pozicije iščekivanja, a onda se polako kroz zvuk

dolazećeg vlaka mijenja svjetlo, i putujemo u neko prošlo vrijeme.

* * *

Kuzmina scena: BUSTER

U Kuzminoj flash-back sceni, Zora predstavlja Kuzminu ženu. Žena pogleda uprtog kroz prozor nekakve sobe u kojoj žive, a Kuzma izvodi "predstavu" identičnu onoj koju je izvodio na početku želeći nasmejati Zoru. "Predstava" traje i traje, a žena svejedno gleda kroz prozor ne obazirući se na Kuzmu.

KUZMA: Ne gledaš?... Više me uopće ne gledaš. Prije si voljela... Prije si me uvijek gledala.

ŽENA: Prije je bilo prije. Prije je bilo toliko toga. A sada je svega sve manje i manje.

KUZMA: Sad samo gledaš kroz taj prozor.

ŽENA: Samo još kroz njega nešto vidim.

KUZMA: Što se tu, osim blata, može vidjeti?

ŽENA: Noć i dan. Kako se izmjenjuju. To je jedina promjena. Sve ostalo je stalo i ne miče se.

KUZMA: Više se ne smiješ!

ŽENA: Znaš li, Kuzma, što je danas?

KUZMA: Četvrtak.

ŽENA: Svejedno je. Ime dana je samo ime, i ništa drugo ne govori o njemu.

KUZMA: Pa zašto onda pitaš?

ŽENA: Zato jer bi danas trebalo slaviti.

KUZMA: Što ćemo slaviti? Ti se više ne smiješ, samo gledaš kroz prozor...

ŽENA: Godišnjicu!

KUZMA: Godišnjicu? Toliko godina nismo...

ŽENA: Ova je posebna, Kuzma. Danas se izjednačio broj godina koje smo proveli zajedno i broj kvadrata u kojima živimo sve te godine. Dvadeset sedam. Dvadeset sedam godina u dvadeset sedam kvadrata.

KUZMA: Zašto mi to govoriš?

ŽENA: Da ti objasnim zašto te više ne gledam. Dvadeset sedam godina smo zajedno. Dvadeset sedam godina gledam kako me pokušavaš nasmejati, dvadeset sedam godina se osmjehujem tim

tvojim... igrama. Više ne mogu. Kuzma, već sutra će broj godina koje smo ovdje zajedno proživjeli biti veći od ovog prostora.

KUZMA: Ja tebi idem na živce!

ŽENA: Da mi ideš na živce ne bih govorila. Urlala bih.

KUZMA: Onda me mrziš?

ŽENA: Da te mrzim ugrizla bih te za srce, a onda bih otišla i ne bih se okrenula.

KUZMA: Dosadilo ti je, sve ti je dosadilo...

ŽENA: Ne razumiješ ti mene, Kuzma.

KUZMA: Jedino što je u svemu ovome vrijedilo je to što bih te ponekad uspio nasmijati...

ŽENA: Ne mogu se više varati, Kuzma. Sve sam potrošila. Sve se ispraznilo. Ljuska, prazna ljuska sam, kao i ova soba.

KUZMA: Kako ćemo onda? Ja se stalno borim za neki mali komadić sreće, stalno se borim da i ja budem nekakav čovjek, a stalno me strah da u životu ništa nisam napravio ni za tebe, ni za djecu, ni za koga...

ŽENA: Zašto se ne naljutiš, Kuzma?

KUZMA: Ja drugo ne znam. Cijeli život mi je isto. Sav moj život je u ovoj sobici, zajedno s tobom i djecom, spavanje u jednom krevetu, pranje u lavoru i pišanje po blatu...

ŽENA: Zašto ne počneš vikati...

KUZMA: Lako je vikati, ali 'ko će čut? Ne mogu ja ništa! Viču oni koji imaju za - što, koji imaju snage i ponosa. A 'ko će meni dat snage i ponosa? Kad ostaneš bez posla, ostaneš bez svega. Misliš da netko razumije da nisi kriv što je sve tako kako je, što si višak i što više ne trebaš. Misliš da netko poštuje to što si godinama bio mrav. A meni je uvijek bilo tako. Uvijek sam bio mrav. Teglio sam više nego sam mogao, a toliko sam sitan da me se može zgaziti a da se i ne primijeti. Ali dok sam radio bio sam barem mrav, a sad nisam ni to. Jer kad izgubiš posao izgubiš sve i postaneš nitko i ništa.

ŽENA: Kad god je bilo teško ti si plakao, a mene si tjerao da se smijem. Ali ja se, Kuzma, ne mogu

smijati, a više nemam što isplakati!

Promjena svjetla i povratak na peron.

* * *

Vlak je protutnjao, svi gledaju za njim, te se vraćaju na svoja uobičajena mjesta.

VITO: Doći će drugi.

Tišina.

KUZMA: Marija, imaš ti onu jednu...?

MARIJA: Opet ćeš pućkat?

VITO: Otkad ti pušiš?

KUZMA: Ja to onako. Volim uz čaj.

MARIJA: Evo ti pa pućkaj uz čaj.

KUZMA: Zapravo pušio sam ja prije, ali sam se ostavio, jer nisam imao gdje pušiti. U onoj sobici u kojoj smo živjeli nije se ni tako moglo disati. Dva sina, žena, ja. Tu smo kuhali, spavali, prali se. Kad bih zapalio, žena bi se ljutila i govorila mi da mislim samo na sebe. Mlađi sin je bio boležljiv od kad se rodio. Uvijek je kašljao. Ponekad čitavu noć. Ništa ga ne bi moglo smiriti. Poslije su nam rekli da ima onu astmu. K'o zna koliko je noći žena provela slušajući je li diše. Klekla bi uz krevet i naslonila glavu odmah uz njegove prsi i slušala, slušala. I tako do jutra. Zato ja nisam više pušio unutra, u sobi, nego bi izišao vani, a kad bi padala kiša onda bih se zatvorio u zahod. Imali smo vani onaj mali, poljski zahod. I onda bih ja sjeo unutra, pušio, gledao kišu i slušao kako mi se sin, u sobi, guši od kašlja.

Marko popravlja zviždaljku.

MARKO: Svetoga ti, evo sad zviždi!

MARIJA: Zviždi ona, samo ti slabo pušeš.

VITO: Marija, imaš možda čajnih kolutića?

MARKO: Što bi? Svetoga ti, Marija, ovo si sve ti... Ovome je malo čaj, pa bi još i kolutiće.

VITO: To je isto super uz čaj. *Five o'clock tea.*

MARKO: Što?

ZORA: Čaj u pet.

VITO: Popodne.

MARIJA: Može bit i ujutro. Isto ti je. Nema kolutića.

VITO: Ej, ajmo se igrat *five o'clock tea*.

KUZMA: Što ćemo radit???

VITO: Igrat se *five o'clock tea*.

MARKO: Ma što je to?

ZORA: Čaj u pet!

MARIJA: Popodne!

KUZMA: Ništa ne razumijem!

VITO: To smo mi radili na terapijama u bolnici. Zamisliš neku situaciju potpuno drugačiju od one u kojoj si i onda se pokušas u to uživiti.

MARIJA: Je li bilo kolutića?

VITO: Najbolje je bilo kad smo igrali da smo astronauti.

KUZMA: A zašto si ti uopće bio u toj bolnici?

VITO: Radi horoskopa.

KUZMA: Radi čega?

VITO: Najozbiljnije. I to zapravo nije bila obična bolnica. Više nešto između zatvora i psihijatrije.

KUZMA: I što je bilo s tim horoskopom, što si napravio?

VITO: Malo sam poludio.

MARKO: Morao si poluditi kad to čitaš.

VITO: Ma nisam ja njih stalno čitao. Ovo je bilo više slučajno. Kad su nas razmijenili, i kad sam izašao iz logora, odmah me otpremilo u bolnicu, mislim pravu, ne ludaru, jer me trebalo onako malo pokrpati, dohraniti i očistiti pluća od onog sranja koje sam tamo u logoru pušio za kaznu. A u bolnici je dosadno, pa onda čitaš razno smeće. I tako sam jednog dana pročitao u nekim novinama svoj horoskop.

KUZMA: I onda si poludio?!

VITO: Ne, onda sam odlučio poludit. Kad sam izašao iz bolnice, potražio sam tu žensku koja piše horoskope i lijepo je zamolio da mi napravi onaj godišnji, što ja znam, i sve ću ja to, kao, platiti... I tako dođem ja kod nje, sjednem, i ona onda počne ono znak, podznak, mjesec u ovome, mjesec u onome, kuće ovdje, kuće ondje, sunce

ovo, sunce ono... i onda ja nju ponudim cigareta-ma, a ona kaže da inače ne puši, ali tu i tamo, u društvu... Zapalim joj cigaretu, izvadim pištolj i polako joj ga namjestim točno ovdje na obraz, ispod jagodice. Kažem: "Znaš što stara, kad već ne pušiš inače, nego samo tu i tamo, sad ćeš tu popušiti ove dvije kutije. Imaš točno dva sata vremena. To ti je sto dvadeset minuta. U svakoj kutiji imaš po dvadeset cigareta, to ti je četrdeset. Znači svaka cigareta tri minute. Za dva sata ove dvije kutije ili će ti obrazi dobiti još par rupa pa onda pravi kolutiće. I pazi: ne bacaj opuške! Ajde, dimi!"

KUZMA: I, je li popušila?

VITO: Nije.

MARKO: Ubio si ženu???

VITO: Vidiš, Marko, radi se zapravo o kontroliranom ludilu. Jesam ja poludio, ali nisam opet toliko. Ženska je nakon dva sata jednostavno povratila sve ono što je jela u zadnja dva dana, a onda se onesvijestila. Pozvao sam hitnu pomoć, žensku su u bolnici sredili, a mene su sutradan uhvatili i odveli u zatvorsku ludaru.

MARKO: Eto, pa ti čitaj te... horoskope!

KUZMA: Ti horoskopi su glupost. Ja to ništa ne vjerujem. Svaki dan nešto drugo. Jedan dan ne valja, a drugi je super. Govno! Meni su trebali napraviti jedan kad sam se rodio i u njemu napisat: "Bolje bi bilo da se niste ni rodili!"

ZORA: Ja ne vjerujem u horoskope, ali vjerujem u zvijezde.

MARKO: Eto ti. Sve je poludilo. Ovaj bulji i kaže da mu je svejedno, on bi kolutiće, Zora vjeruje u zvijezde...

MARIJA: A ti pušeš u zviždaljku.

MARKO: Što ja? Ja radim, svetoga ti! K'o će puhat? Hoćeš ti? K'o da ja pušem zato jer volim puhat. Pušem zato jer je to tako, jer to mora bit, jer će inače sve otić, k'o što je i otišlo, svetoga ti!

MARIJA: Što je otišlo?

MARKO: Sve, sve je otišlo. A znaš zašto je otišlo? Zato, jer je ljudima dosadno, pa onda izmišljaju.

Samo izmišljaju, svetoga ti. A što ćeš izmislit kad ti je dosadno? Ništa! Samo gluposti.

MARIJA: I što onda?

MARKO: Što, i što onda? Onda ništa! Svetoga ti, svi samo sjede. Sjede, čekaju i bulje u te zvijezde, a gdje gaze nije ni važno. I onda se čude, svetoga ti! Što se imaš čudit, k'o da ne znaš što se dogodi kad se ne gleda kuda se gazi?

MARIJA: Znam, padne se!

MARKO: E, padne se, padne!

VITO: Znaš o čemu se tu zapravo radi? Jesi ti kad vidio te ženske koje pišu horoskope? Koje su to face?! One zapravo svoju publiku hvataju na strah. Kad im čovjek vidi sliku u novinama, smrzne se. I onda počne čitati horoskope jer se boji da će mu to lice doći u san ako ne bude čitao. Izgledaju k'o da ih je pregazio veliki i mali medvjed. Zapravo netko s takvom facom i ne može ništa drugo raditi nego buljiti u zvijezde i pričati kako u njima vide tajnovite putove ljudskih sudbina.

KUZMA: Pa što ti je ta... napisala, pa si joj to napravio?

VITO: Napisala je da se pod hitno moram ostavit pušenja!

Opet zvuk vlaka i opet iščekivanje. Promjena svjetla, natrag u prošlost.

* * *

Vitina scena: OPUŠCI

U ovoj flash-back sceni Kuzma predstavlja Starog. Logorska ćelija. Vitu su pretukli na ispitivanju.

STARI: Vito! Jesu te, ha!

VITO: Jesu malo, jesu.

STARI: Boli?

VITO: Boli, Stari, boli ...

STARI: Ubilo te, Bog ih ubio, jednog po jednog!

VITO: Ubili, a živa ostavili... Znajju oni...

STARI: 'Ko te najviše?

VITO: Svi! Ali Čarapa je najbolji!

STARI: I on te...

VITO: Aha. Znaš zašto ga zovu Simo-Čarapa?

STARI: Pa valjda zato jer izgleda k'o da mu je na lice navučena čarapa.

VITO: Nije, nije, nego zato jer smrdi, Stari, smrdi. Ne zna se što je gore: kako tuče, ili kako smrdi!

STARI: A zašto su te...

VITO: Zbog opuška! Čarapa našao jednog.

STARI: Nisi sve očistio!?

VITO: Nisam sve popušio!...

STARI: Pa dobro zašto su te kaznili da čistiš opuške?

VITO: Zato jer sam odbio cigaretu. Na prvom saslušanju Čarapa se htio napraviti fin, pa me ponudio s "Drinom". Ja sam rekao da ne pušim, a on se uvrijedio. Kaže: "Što je, Hrvat, nećeš da pušiš Drinu? Znam ja što bi ti s Drinom. Ali pušit ćeš ti meni, pušit. Dao bih ti ja sad da mi malo popušiš metak, al' bi onda rekli, vidi kako Srbi ubijaju Hrvate. Zato ću ja tebe da zadužim da mi čistiš krug od pikavaca, al' svaki mora da popušiš do kraja. Pa ako bude sreće ubrzo ćeš da zaradiš rak na pluća, ili barem tuberkulozu, pa ćeš da crkneš i bez mog metka." I tako sam postao Vito-pikavac. Vidiš kako je onima na zapadu lako. Kažu da tamo ima sve manje pušača. Ludi Ameri s pušačima više i ne razgovaraju. Izoliraju ih k'o gubavce. U njih ti je SIDA i pušenje li-la.

STARI: Je, je, kad te neko ponudi cigaretom, možeš ga tužit za ugrožavanje života.

VITO: Ovdje je malo drugačije. Ako odbiješ ponudenu cigaretu, postaneš čistač tuđih opušaka. Znaš koliko sam ih jučer: Sto osamdeset i sedam! Računao sam koliko bi to bilo cigareta. Svaki opušak ti je otprilike šestina cigarete, ponekad petina. A onda, ti su opušci najčešće balavi od onoga tko ga je bacio, neki su mokri, neki blatnjava, a neki popišani pa ih treba sušiti. I kad sve to zbrojiš i podijeliš: ja sam jučer popušio trideset do četrdeset balavih, popišanih i blatnjava ih cigareta. Dvije kutije za pušača pripravnika nije ni tako loše. Jedino me strah da ću, ako počnem povraćat, zajedno s utrobom izbacit i oba plućna krila.

STARI: Prije nisi pušio?

VITO: U životu sam povukao samo jedan jedini dim.

STARI: Čarapa, Čarapa, zna taj što radi...

VITO: Pusti Čarapu. Nije važan Čarapa. Važan je Mrva.

STARI: Koji Mrva?

VITO: Moj Mrva.

STARI: Pa što s njim?

VITO: On mi je dao svoj zadnji dim.

STARI: Zašto?

VITO: Zato da Srbinu ne ostane ništa.

STARI: A 'ko je Mrva?

VITO: Mrva je moj... ne znam, moj... Mrva. On je bio doktor za cigarete. Ma što doktor? On je bio bog. Duhanski bog Mrva. Sve je znao. A svaku je pušio kao da je zadnja. Dim bi uvlačio dugo i polako, malo ga zadržao u plućima, a onda ga u istom ritmu dugo, dugo ispuštao. To nije bilo pušenje, to je bio obred. Mi smo zajedno... sve smo prošli skupa. Od početka. Koliko rovova ... da mi je sad toliko... nečega...

STARI: Što je bilo s tim zadnjim dimom?

VITO: Pa bilo je... bili smo tada u rovu više od mjesec dana. Četnici nekih šesto, sedamsto metara od nas, isto ukopani. Malo mi njih, malo oni nas. Ali poslije su dovukli nekakvo pojačanje, pa su nas malo... okružili. Mi smo polako ostajali bez hrane, bez municije, ali Mrvi je bilo najteže kad je nestalo cigareta. U početku se snalazio, dijelio s drugima, kidao cigarete na pola, jedna cigareta bi išla od usta do usta. Na kraju su ostali samo opušci. Jedne večeri, a bilo je mirmo, mislim, Čede su bili mirni, sjedili smo u rovu, kaže Mrva: "Vito, znaš ti otkad ja nisam zapalio? Ha? Trideset i četiri sata! Trideset i četiri sata, trideset i četiri im majke... Ja ovo ne mogu izdržat. Mozak će mi prozviđdat. Moja pluća nisu navikla na ovu količinu običnog, posranog zraka. Znaš što, Vito, pretvorit ću se u dim. Postat ću čovjek-dim, uvući ću se među četnike, dignut ću im sve cigarete, popušit ih, a onda ću ih pogušit. K'o ono u plinskim

komorama. Ma kakav Batman. Batman je govno. Ja ću biti čovjek-dim. *Smoke-man!*"

STARI: Pa nije valjda zbilja otišao?

VITO: Nije. Digao se, kaže: "Idem tražit opuške", i otišao niz rov. Nije ga bilo skoro sat vremena. A onda se pobjedonosno vratio, držeći na svakom dlanu po jedan opušak. Nosio ih je k'o da se pričešćuje. K'o hostije. Sjeo je do mene, i onda je od ta dva opuška napravio jedan malo veći. Jednom je otkidao filter, i onda taj otkidani dio polako uvukao u ovaj drugi opušak. (*Dok ovo priča, Vito i sam spaja dva opuška, kao što je radio Mrva.*) I tako je imao malu cigaretu od jedno tri-četiri dima. Zavukao je glavu pod svoju jaknu i pripalio. Opet je uvlačio dugo i duboko, duboko. "Do pete, do pete" - govorio bi - "jebo dim ako nije do pete." A onda je napravio nešto najluđe. Ustao se iz rova, povukao dim i otpuhujući ga viknuo: "Ej Čedo, 'oćeš dim?" ... Znaš što je žar cigarete u noći. To ti je svjetionik na moru. Ne možeš promašit. Nije ni Čedo. Snajper ga je skinuo točno u prsi. Odmah je pao. Ja sam ga malo pridigao, naslonio na sebe, a on me gledao nekako zbunjeno. "Jebi ga" - kaže - "Vito, pa što se Čedo ljuti?!" Pritisnem mu onu rupu na prsima, a iz nje krv... vruća ... vruća. A on će meni: "Pusti Vito, rupu, pusti, ispala mi je moja cigareta..." Ja mu kažem, dobro je Mrva, šuti sad, nemoj sad..., a on opet: "Daj, Vito, daj mi je. Nećemo valjda Srbinu ostavit zadnja dva dima!" Uzmem onda onaj opušak s poda, stavim mu u usta, a on potegne dim polako, polako. To je bilo zadnje što su mu pluća udahnula. Znaš što, Stari, vidio sam kako mu duša izlazi iz tijela. Bila je u obliku dima cigarete. Postao je *Smoke-man*. Uzeo sam onaj opušak iz njegovih usta, rekao: "Nećemo, Mrva, ostavit Srbinu zadnji dim, nećemo..." ... I povukao. Bio je to moj prvi dim u životu. (*Vito zatim pripali opušak, polako uvuče dim, a zatim ga ispusti u vis.*)

Promjena svjetla i povratak na peron.

* * *

Plak je prošao ispraćen pogledima.

MARKO: Svetoga ti! (Odlazi.)

ZORA: Doći će drugi.

Tišina. Vito nešto traži.

KUZMA: Što tražiš ti?

VITO: Gdje je?

KUZMA: Što?

VITO: Gdje ti je cigareta?

KUZMA: Kakva cigareta?

VITO: Ona koju ti je dala Marija.

KUZMA: Popužio sam je.

MARIJA: Nisi ti pušio, nego pućkao.

KUZMA: Dobro, onda sam je popućkao.

VITO: Pa gdje ti je opušak?

KUZMA: Bacio sam ga... ne znam... što će ti opušak...?

VITO: Ne smiju se bacati opušci, Kuzma. Ne smiješ to raditi. Ne možeš samo tako bacit... i gotovo.

KUZMA: Što će mi opušak? 'Oću ga držat u džepu?

VITO: Ništa ti ne razumiješ! Opušci se moraju... opušci su... opušci su... Mrvini. Znaš ti što je ovo? (Pokazuje vrećicu punu opušaka.) To sam ja sve za moga Mrvu skupio. Devetsto osamdeset četiri. To je njegovo. Mrva je vlasnik svih opušaka na ovome svijetu. On nikad nije bio od velikih zahtjeva. Nikad ništa nije tražio. Pa valjda toliko zaslužuje. Možemo mu valjda barem svoje opuške dati. To nije toliko skupo. Zapravo besplatno je. Ništa ne košta, a jednostavno je. Samo se sagneš i pokupiš.

KUZMA: I sve to... si ti skupio...?

VITO: I to jednog, po jednog. Ne onako, uzmeš pepeljaru pa je istreseš u vreću, ne. Nego, uzmeš jednog pa ga izravnaš, očistiš, spremiš u vrećicu, pa drugog, trećeg, sve do devetsto osamdeset četiri.

MARIJA: I što ćeš sad ti s tim?

VITO: Nosim ih Mrvi.

MARIJA: Zašto?

VITO: Zato jer jedino Mrva može shvatiti što je u ovoj glavi. Malo ćemo popričati, popušiti par opušaka... Nema tog doktora ili iscjelitelja ljudskih duša koji može znati što se sve nataložilo ovdje. Nas koji smo napola živi, mogu još jedino mrtvi razumjeti.

MARIJA: A Mrva je mrtav?

VITO: Zapravo nije. Nije Mrva mrtav. *Smoke-man* ne umire nikad!

Tišina.

ZORA: Ja bih igrala *five o'clock tea*.

KUZMA: A kako se to igra?

ZORA: Pa sjedi se, priča i pije čaj.

MARIJA: To je dobro. To još nikad nismo radili.

ZORA: Ali otmjeno, kao Englezi. Marija, i ja bih čaj.

MARIJA: Znala sam. (Odlazi po čaj.)

KUZMA: A o čemu pričaju Englezi.

ZORA: O vremenu.

VITO: Ili o politici, dionicama, stanju na burzi.

KUZMA: Ne mogu ja to.

VITO: Zašto?

KUZMA: Ne znam ja engleski.

VITO: Je l' tako Kuzma da ti nisi toliko glup, nego se samo praviš?

Marija se vraća i daje Zori šalicu čaja. Zora naglo počinje scenu "five o'clock tea", a Vito prihvaća. Marija i Kuzma nijemo prate.

ZORA: Danas je lijepo vrijeme.

VITO: Da, nema sumnje.

ZORA: Jučer je bilo kišovito.

VITO: Da, nema sumnje.

ZORA: Ali je, ipak, bilo lijepo.

VITO: Kod nas je uvijek lijepo bez obzira na vrijeme.

ZORA: Da, nema sumnje.

VITO: To je zato jer mi znamo prihvatiti vrijeme onakvo kakvo jest.

ZORA: I ne ovisiti o njemu.

VITO: Da, nema sumnje.

ZORA: Jeste li gledali meteorološku prognozu za sutra?

VITO: Zapravo ne!

ZORA: Prognoziraju promjenljivo i nestabilno.

VITO: Kao i stanje na burzi.

ZORA: Hi, hi, duhovito.

VITO: Hm, malo šale ne škodi, zar ne?

ZORA: Da, nema sumnje.

VITO: Ja se volim šaliti.

ZORA: Vrlo spretno to činite.

VITO: Zahvaljujući svom vrcravom duhu.

ZORA: I brzom umu.

VITO: Da, nema sumnje.

ZORA: Upravo je nevjerojatno uzbudljivo sresti takvu osobu.

VITO: Vrcrav duh i okretna misao, odlike su izuzetnih ljudi.

ZORA: A vi ste, očito, jedan od njih.

VITO: Ne volim se hvaliti, ali uistinu je tako.

ZORA: Eto, najveći ljudi su uvijek i najskromniji.

VITO: Takvi smo mi. Uvijek predani poslu i beskompromisni u želji za napretkom.

ZORA: Veliki ljudi, za velike poslove.

VITO: Savršeni ljudi, za savršeni svijet.

ZORA: Baš kao i ovaj dan. Savršen dan.

VITO: Da. *Perfect day!*

ZORA: Ah, život je lijep!

VITO: Da, nema sumnje.

ZORA: Da, da, nema sumnje.

VITO: Da, da, da, uopće nema sumnje.

Marija i Kuzma nijemo gledaju, prateći cijeli razgovor poput nekog tko gleda teniski meč. Pauza.

KUZMA: Vito, je li Englezi zbilja tako pričaju?

VITO: Aha.

KUZMA: Uvijek?

VITO: Najčešće!

KUZMA: Jebem ti!

ZORA: Englezi ne psuju.

KUZMA: To je glupo.

ZORA: To je otmjeno.

KUZMA: A što kad se naljute?

ZORA: Oni se ne ljute!

KUZMA: Kakvi su to ljudi?!

MARIJA: To su ti Englezi.

KUZMA: Ne ljute se, ne psuju. Pa što oni uopće rade?

MARIJA: Piju čaj.

Zvuk vlaka koji se približava, pozicije iščekivanja i promjena svjetla, natrag u prošlost.

* * *

Zorina scena: ČAJ OD METVICE

Flash-back scena između Zore i njezina sina. U ovoj sceni Vito predstavlja sina.

ZORA: Kako si, sine?

SIN: Opet me čekaš, majko!

ZORA: Kako je na poslu?

SIN: Zašto uvijek čekaš?

ZORA: Jer je to lijepo!

SIN: Što je lijepo?

ZORA: Lijepo je čekati sina. Onda, kako je na poslu? Sad ću ja skuhati čaj. Puno radiš. Vidim ja sine. Vidim.

SIN: Ne čuješ.

ZORA: Metvica, nju najviše voliš. I slabo jedeš, smršavio si. Teško radiš, a slabo jedeš. Ne čuvaš se.

SIN: To je teško, to me guši.

ZORA: Pušiš li? Sigurno puno pušiš. A to ti ubija apetiti i onda ne možeš jesti.

SIN: Onda ne mogu ništa.

ZORA: Ja isto volim metvicu. I tata je volio, sjećaš se. Godilo bi mu peckanje po jeziku. I ti to voliš. Isti ste!

SIN: Zato me strah.

ZORA: Gdje se ti uopće tamo hraniš? Sinko, zdravlje se tako lako izgubi, a onda...

SIN: Sve se danas lako izgubi.

ZORA: Zato moraš paziti na sebe, sine. Ujutro na tašte popiti šalicu vrućeg čaja od metvice.

SIN: Kao otac.

ZORA: Nisi mi rekao, kako posao?

SIN: Kao posao.

ZORA: Ti si kao otac. I on je radio, radio. Po čitav dan.

SIN: Radiš, radiš. Pa se potrošiš. Pa ništa.

ZORA: Ujutro bih ga ispratila, a navečer dočekala s čajem od metvice.

SIN: Ni metvica nije pomogla.

ZORA: To bi ga opuštalo.

SIN: Izdalo ga srce.

ZORA: Kad čovjek tako puno radi, mora se opustiti. Ti si kao otac. Radiš i ne misliš na sebe. Vidim ja to.

SIN: Ali mene neće izdati srce. Može me samo izdati sreća.

ZORA: Teško se danas živi, znam ja. Čovjek ne može puno, ali može bit poštovan. Biti pristojan ništa ne košta, ne treba puno para za to. Otac je to znao, a znaš i ti.

SIN: Znam majko, završio sam ja sve tvoje škole.

ZORA: Otac je bio primjer poštenja i pristojnosti. Oca su svi voljeli.

SIN: Pa je umro. Da znaš koliko ima živih koje malo tko voli.

ZORA: Pristojan čovjek svakome može pogledati u oči.

SIN: Nepristojan čovjek ne mora nikome, jer ga nije briga.

ZORA: Vjeruj mi sine, sve se vrati, sve jednom dođe na svoje mjesto.

SIN: Najgore je majko, što ja tebi vjerujem. Ja sam po zanimanju pošten i pristojan.

ZORA: Čitala sam za što je sve dobra metvica.

SIN: Ali kome to treba!

ZORA: Za liječenje probavnih i dišnih putova, za smirenje bolova, uklanjanje grčeva, za smirenje kod nervoze, lupanja srca i duševnih nemira.

SIN: Ti ćeš i dalje čekati da se vratim s posla.

ZORA: Koristi se i u kozmetici, ali tebe to ne zanima.

SIN: Kao što si ocu kuhala svoj čaj od metvice, i kad je umro.

ZORA: Hajde popij sad, popij čaj i opusti se.

SIN: A sad sam ja tu da popijem sve tvoje čajeve.

ZORA: Evo, ovako kad te sad gledam... sad si isti otac. Ovako isto bi sjedili...

SIN: Što će biti ako ja odem? Što će biti ako me jednom ne dočekaš?

ZORA: On bi polako ispijao čaj i šutio. Samo šutio.

SIN: Ali ti ne čuješ, ne čuješ...

Promjena svjetla, povratak na peron.

* * *

Vlak je prošao, sve se ponavlja, uvijek isto...

KUZMA: Doći će drugi.

VITO: Misliš?

KUZMA: ...Ne znam.

VITO: Kad će doći?

KUZMA: Ne znam. Doći će. Došao je i ovaj.

MARIJA: Ovaj je prošao.

KUZMA: Pa dobro, doći će drugi.

Ulazi Marko. Tišina.

MARKO: Opet mi ne radi zviždaljka!

MARIJA: Ne radi?

MARKO: Ne radi!

MARIJA: I što ćeš sad?

MARKO: Ne znam.

MARIJA: E moj Marko, nije ni tebi lako.

MARKO: Nije lako, kako će bit lako... Kako ćeš ovako radit, svetoga ti... Sve mora bit... inače... ode sve.

KUZMA: Ma nema veza Marko, pusti, kako su prolazili do sada, prolazit će i dalje.

MARKO: Prolazit će, ali kako? Kako će prolazit, Kuzma, a? Kako, nema veze, svetoga ti? Ako si ti "nema veze" i nije važno, ako je tebi babica kad si se rodio rekla "nema veze", onda misliš da je sve tako. Na željeznici nema "nema veze". Nek' se nešto dogodi, što onda?

MARIJA: Radi tvoje zviždaljke?

MARKO: E, radi moje zviždaljke!

MARIJA: E moj Marko, kad bi željeznica ovisila o tome hoćeš li ti zazviždat ili nećeš, odavno bi stala.

MARKO: Željeznica zato i vozi jer se točno zna kad k'o mora zviždat. Svak' ima svoje i svak' zna svoje, Marija. Eto to ti je. Red. Red i snaga. Kad nema reda ostane samo snaga pa te zgazi. Lako je sjedit, čekat i pit čaj, svetoga ti. Ali da nema onih koji zvižde kad treba, koga bi vi čekali, odakle bi došli oni koje vi čekate? Ne možeš ti meni reći: "nema veze", jer ima, ima veze, Kuzma! Kad dirneš prugu to ti je k'o da si pružio ruku i diraš negdje tamo po drugoj strani kugle zemaljske. To ti je k'o da putuješ, svetoga ti! Evo stavi ruku tu dolje na prugu, pa ćeš vidjet da ima veze. Pa ćeš čut, sve ćeš kroz tu prugu čut, svetoga ti.

Marko ode. Tišina.

ZORA: Kad staviš prst u more, povezan si sa čitavim svijetom.

VITO: Kad staviš prst u more, smočiš prst i ništa više. Najlakše je staviti prst u more pa misliti da si povezan.

KUZMA: Najlakše je dotaknut prugu pa putovati svijetom.

MARIJA: Kojim svijetom. Kakvim svijetom? Gdje je taj svijet? Ja ne znam je li taj svijet uopće postoji. Ako i postoji, onda sigurno ne prolazi ovom prugom.

VITO: Marija, je li ovdje ikad stao neki vlak?

MARIJA: Ne sjećam se.

ZORA: Jedan će stati.

VITO: Zašto bi stao?

ZORA: Zato što ti moraš Mrvi odnijeti opuške, zato što se Kuzma mora vratiti ženi, zato jer je u jednom moj sin. On uvijek dolazi vlakom.

MARIJA: E moja Zoro, brojiš li ti dane otkada ovdje sjediš?!

ZORA: U životu je najvažnije naučiti čekati.

VITO: Da, samo dokle?

KUZMA: Pa valjda dok ne dođe.

MARIJA: Ja sam prestala čekati kad sam s Markom došla ovdje. Sad sve samo prolazi, a ja gledam.

VITO: Bilo bi bolje da ga ne čekamo!

KUZMA: Zašto?

VITO: Možda bi baš onda došao!

KUZMA: Kako to?

VITO: Pa znaš ono, sve se dogodi kad se najmanje nadaš.

KUZMA: To je istina. Kad god u životu nešto čekaš, uvijek izvisiš.

VITO: E, zato stvar treba okrenuti naopako. Treba ga namamiti.

KUZMA: Koga?

VITO: Vlak!

KUZMA: Kako se mami vlak?

VITO: Tako da ga uopće ne čekaš. Praviš se da si odustao i da te uopće nije briga hoće li on doći ili neće.

KUZMA: Ali kako ću se praviti da me nije briga, kad me je briga.

VITO: Previše ti misliš, Kuzma. Stalno nešto: kako ću ovo, kako ću ono, što ako i što ako ne, i što ja znam... Opusti se, čovječe. A kad se dovoljno opustiš, vidjet ćeš da te je sve manje i manje briga. Evo, probaj opet nasmijati Zoru, ajde malo Buster i ono... Marija će nam donijeti čaj, a ja ću žrtvovati dva tri opuška i napraviti jednu cigareticu. Može?

MARIJA: Naravno da može. Kad se ti toliko žrtvuješ, moramo i mi...

Marija odlazi po čaj, Kuzma počinje sa svojom "predstavom", Zora gleda, a Vito spaja opuške. Ponavlja se gotovo identična scena s početka, osim što se čini da Kuzma svog Bustera izvodi s mnogo više entuzijazma. Kao da i Zora, sada, s mnogo više pažnje i želje prati Kuzmu, a Vito se smije jednako oduševljen. Scena traje, a onda Marija donosi čaj. I baš kad se činilo da će se Zora napokon osmjehnuti, Kuzma naglo prestaje s "predstavom".

VITO: Što ti je sad?

KUZMA: Ne mogu!

VITO: Što ne možeš?

KUZMA: Pa ne mogu se praviti da ne čekam.

VITO: Zašto?

KUZMA: Zato jer cijelo vrijeme čekam hoće li taj vlak doći, jer se mi pravimo da ga ne čekamo.

MARIJA: Eto vidiš, moj Kuzma, treba puno više vježbe da bi čovjek prevario sebe i prestao se nadati.

ZORA: Kad jednom shvatiš da je čekati isto što i voljeti, onda više ne smiješ odustati. Jer, ako odustaneš, zaustavljaš kolo čekanja. Svi čekaju i svi su povezani nekim čudnim nitima nadanja. Kad netko prekine nit, čekanje prestaje, a nade više nema. Ja sam uvijek čekala mog Niku, a on je uvijek dolazio. Kad je umro, on je počeo čekati mene, i ja ću doći prije ili kasnije. Ja sada čekam sina. Ako ne dođe danas, doći će sutra.

MARIJA: Je, je, svaki dan sutra.

VITO: Blago tebi, Zoro, ti uvijek imaš sutra.

ZORA: Ja volim sutra.

KUZMA: Zapravo, imaš ti pravo. Ako ti se ikad u životu dogodi nešto dobro, uvijek se dogodi sutra, nikad danas!

U daljini se čuje zvuk dolazećeg vlaka. Ne obazirući se na zvuk, Zora, Marija i Vito piju čaj, a Kuzma nastavlja sa svojom "predstavom". Dolazi Marko privučen zvukom vlaka, te staje uz rub perona. Vlak je sve bliže i bliže. Približavajući se postaji, on sve više usporava. Na kraju, uz snažan pisak lokomotive, potpuno stane. Markovo lice osvijetljeno je svjetlom iz unutrašnjosti vlaka.

MARKO: Svetoga ti!

Marija, Zora, Vito i Kuzma nastavljaju s čajem i "predstavom" kao da se ništa dogodilo nije. Još trenutak se čuje potmuli zvuk vlaka u postaji i vidi osvijetljeno lice Marka, a zatim se sve gasi i u mraku se začuje snažan zvižduk iz Markove zviždaljke.

KRAJ